

Reinier Broeks

Robert-Jan Asselbergs

Af en toe zijn ze in het nieuws, de wilde zwijnen van Limburg. Zoals de zwijnen die in 2014 in de Zuid-Willemsvaart bij Weert terecht waren gekomen. Eerst gered door de brandweer en kort daarna afgeschoten door een jachtopzichter. Mogelijk is dit incident exemplarisch voor een provincie die nog relatief onbekend is met grote hoeveelheden wilde zwijnen buiten daartoe aangewezen leefgebieden.

Zwijnen in Limburg

WBE Grenskant

Hubert Stassen (1962) van WBE Grenskant (ten zuiden van Weert langs de Belgische grens), geeft inzicht in hoe zijn WBE (8.500 hectare) omgaat met de snelgroeiende populatie wilde zwijnen. Stassen begint zijn toelichting met: 'In Limburg bevinden zich twee leefgebieden voor wilde zwijnen, de zogenaamde Meinweg en Meerlebroek. Buiten de leefgebieden geldt in de provincie een nul-optie. Dat betekent dat deze soort buiten de aangewezen leefgebieden in principe niet mag voorkomen. Worden er binnen de aangewezen leefgebieden circa 60 zwijnen per jaar afgeschoten, daarbuiten zijn het er ruim 400. Per jaar! En het einde van de groei van het afschot is nog niet in zicht. In de eerste 4 maanden van dit jaar zijn er al 250 stuks gestrekt. De verwachting is dat dit jaar de totale oogst tussen de 500 en 600 stuks uit zal komen.' Volgens Stassen is die nul-optie niet haalbaar. Werd er binnen zijn WBE in 2012 zo nu en dan een wild zwijn waargenomen, vanaf medio 2014 tot nu, zijn het er al 45! De regio is een paradijs voor de wilde zwijnen: zachte winters, veel mast en volop maïs en mosterdzaad. Daar komt bij dat de regio nog heel weinig ervaring heeft met het beheer van zwartwild. Inmiddels is er wel veel landbouwschade door de zwijnen veroorzaakt, en zijn de boeren boos. 'Jagers doen te weinig', klinkt het soms.

Samenwerken

De oplossing van Stassen is in de basis eenvoudig: samenwerken! Hij legt het uit: 'Van belang is dat alle betrokken partijen met de neuzen dezelfde kant op staan. Terreinbeherende organisaties (TBO's) zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, het Limburgs Landschap en de Stichting ARK, grondeigenaren, boeren, jachthouders, de FBE, het Faunafonds en de WBE's, allemaal hebben ze hun eigen belangen en doelstellingen. Voor de ene organisatie is het wilde zwijn van grote ecologische waarde, de andere wil de landbouwschade beperken en weer een andere wil wildaanrijding voorkomen.'

Wilde zwijnen zijn volgens Stassen een grondeigendomsoverschrijdend probleem. Daarin ligt volgens hem tevens de basis voor

de oplossing. 'TBO's hebben de mogelijkheid om rustgebieden aan te wijzen waarin niet wordt beheerd. Daar omheen creëren ze buffergronden waarop wel wordt beheerd. Dat alles in samenspraak met alle betrokken partijen; dus samenwerken.'

Schadestrijdingsteam

Operationeel is aan alles gedacht. De WBE Grenskant heeft een heus Quick Response Team. Zelf noemen ze het een schadestrijdingsteam, maar wanneer je binnen 20 minuten(!) volledig inzetbaar bent, dan is de titel QRT echt op zijn plaats. Zeer ervaren zwartwildjagers met de modernste nachtzichtapparatuur en hoogwaardige mobiele hoogzitten zijn snel ter plaatse. Dat moet ook wel, want zwijnen blijven meestal niet lang op één plek. De zwartwildjagers worden in de dagelijkse praktijk ondersteund door een groepje lokale jonge mensen die veel in het veld zijn en over het algemeen de schade eerder constateren dan de boeren. Bij schade wordt de situatie snel in kaart gebracht; letterlijk en figuurlijk. De betrokken TBO of boer wordt ingelicht, en op een kaartje wordt precies aangegeven waar de mobiele hoogzitten komen te staan. De politie wordt ingelicht, de aanzitstrategie wordt bepaald en de posities worden ingenomen.

Uitrusting en organisatie

Op de vraag wat voor hulpmiddelen QRT heeft, antwoordt Stassen: 'We werken écht samen. Er is een voorraad mobiele hoogzitten die door iedereen kan worden gebruikt. De nachtzichtapparatuur is kostbaar. Sommige jagers kopen die gezamenlijk. In de toekomst willen we dat de provincie gaat bijdragen aan de aanschaf van deze apparatuur. Dat is niet meer dan redelijk, gezien de enorme inzet en service die de jagers leveren. We hebben elkaars telefoonnummers; van loonwerker tot jager, van boer tot regiomanager van een TBO. Er is een wildzwijngroepsapp. Kleinwildjagers dulden de zwartwildjagers in hun veld. We hebben korte lijnen naar de FBE in verband met wet- en regelgeving. Vooraf maken we afspraken over het wildbraad. Boeren krijgen advies hoe zij mee kunnen helpen om de schade te beperken. We doen wat we kunnen om het wildzwijn onderdeel van onze fauna te laten zijn, met een zo beperkt mogelijke schade voor landbouw en maatschappij.

Toekomst

Stassen is met recht trots op deze aanpak. De FBE, de provincie en de TBO's werken en denken mee. De KJV wil deze methode provinciebreed gaan inzetten. Zelfs Duitse vakbladen tonen interesse. Stassen sluit af: 'Er is geen ruimte voor oud zeer en misverstanden uit het verleden. De boer moet nu geholpen worden. Zolang we doorgaan op de ingeslagen weg en het zelf goed regelen, is de komst van het wilde zwijn voor Limburg een aanwinst! 🐖'